

ecce nata

VITA BEATI IOANNIS EPISCOPI
& Confessoris Traguriensis, & eius
miracula.

2

VITA BEATI IOANNIS EPISCO-
pi & Confessoris Traguriensis, & eius miracula: Im-
pensis Reuerendi Domini Ioannis Statilii Tra-
guriensis Præpositi Vrsiensis: Serenissimi
Regis Hungariæ Secretarii excusa.

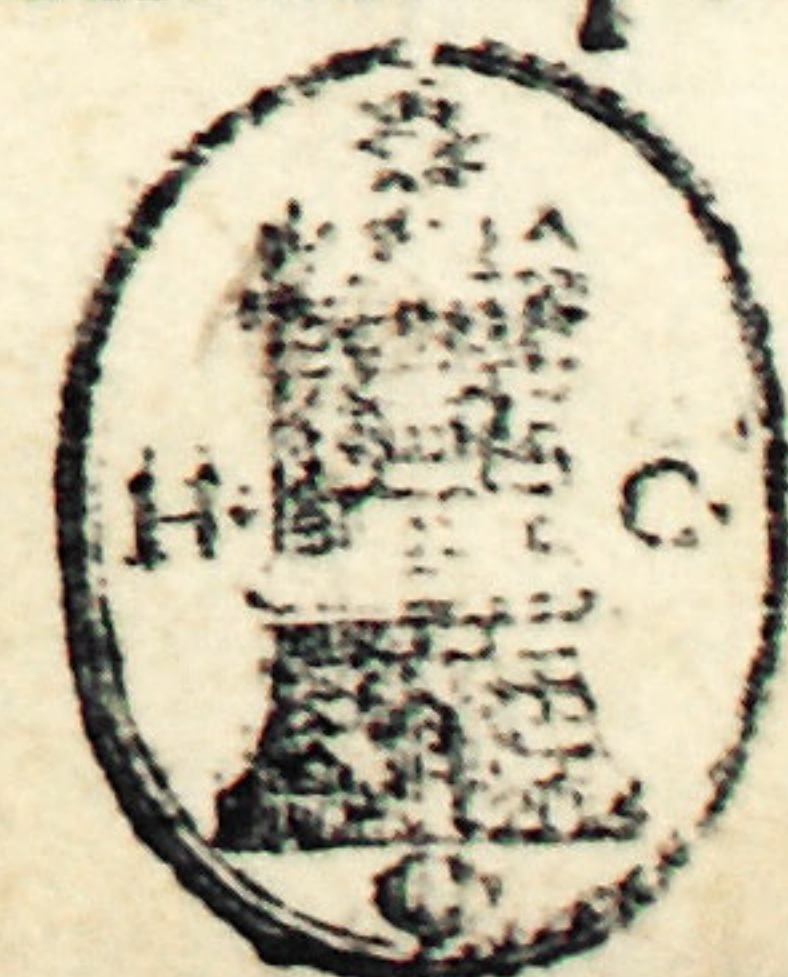
FONDITOR humani generis, Domi-
nus noster uolens ecclesie, quam filii sui Ie-
su Christi dormientis in cruce sanguine de-
dicauerat, fundamēta stabilire in mōtibus

sāctis, ad ip-
sius roboris
firmitatem,
alios elegit
Apostolos,
quorū præ-
dicationis
sonus in o-
mnem ter-
ram exiret:

alios qui-
dem Mar-
tyres, qui
pro testimo-
nio fidei ei-
us, & lege
seruāda, ue-
lut agoniste
fortissimi
quē ad mor-
tem certantes, sanguinem proprium effuderūt: quos-
dam uero Confessores; qui licet non succubuerint
gladiis prosequentum, crucifigentes tamen carnem
suam cum uitijs, & concupiscentijs, palmam marty-
rii nullatenus amiserunt. De quorum consortio,
Beatum Ioannem Traguriensis Ciuitatis Antistitem
fuisse credimus. Qui cuius uitæ uel meriti fuerit, &
qualiter ad apicem insulæ pontificalis peruenerit,

A ii

n° 1 sequens textus edocet manifeste. Temporibus igitur
n° 2 Colomani Regis Hungariæ, cum quidam legatus ab
urbe Roma missus ad partes Pannoniæ, intrans Dal-
matiam uenisset in ciuitatem Iadratinam, occurrunt
ei Ciues Tragurienses orantes ut per terram eorum
iter faceret: quia ciuitas sua crebris bellorum in-
cursum diutissimaque ciuium dissensione agitata,
destructioni proxima ferebatur, qui legationis iniun-
ctæ sibi nulla potiora initia se posse dare considerans
quam in initio uiarum suarum ciuilia bella pacare,
petitioni condescendens illorum cum illis nauigauit
ad urbem; ubi datis salutaribus monitis seditionem
sedauit antiquam, & ciuilem discordiam pacis con-
n° 3 cordia commutauit. moram autem eo faciente in
Traguriensi ciuitate, contigit eiusdem urbis præfulem
de præsentē luce migrare, post cuius obitum clerus &
populus uniuersus ad legatum conuenientes depre-
cabantur uoto supplici, ut eis dignaretur prouidere
pastorem de his quos in suo adduxerat comitatu,
quod cum sibi graue uideretur admodum, tum pro-
pter patriæ longinquam distantiam, tum propter di-
uersos mores, & instituta locorum, tum etiam quia
difficiliter sperabat esse personam in suo comitatu
ad hoc uoluntariam, uotis illorum acquiescere recu-
n° 4 sabat, assiduis demum precibus fatigatus eorum anim
aduertit inter clericos comitatus sui quendam iuue-
nili adhuc ætate, tamen lenitate florentem, genere no-
bilem, scientia plenum, probatum moribus, Ioannem

nomine, quem his exhortationibus adoritur, dicens:
 Non est tuæ discretioni secretum fili charissime, quã-
 ta precum instantia me fatigare non cessat populus
 ciuitatis huius, postulando de sociis nostris aliquem
 in ecclesiæ suæ futurum præfulem & rectorem. Et
 quia uox populi fertur esse diuina, opere precium uide-
 tur nobis, eorum debere condescendere postulationi.
 Nunc ergo confortare in domino & in potentia uir-
 tutis eius, accingens te ipsum ad subeundum pondus
 oneris & honoris; cum præter te non sit inter comites
 nostros quispiam de circumspeditione, cuius possimus
 huic ecclesiæ prouidere. Quibus auditis turbatus in-
 fremuit, & ut erat columbinæ simplicitatis, uerecun-
 da facie respondens, ait: Quid in me pater & do-
 mine, tuæ displicuit paternitati? Cur mihi perferre
 suades pondus, quod humeri potentes & robusti ad
 onera expaument? præsertim cum & corpori uires, &
 scientia desit animo: nec uitæ cursus congruat gra-
 uitati. Sed & si mea tibi domine uidentur ingrata ob-
 sequia, licentia tua natiuitatis patriam repetam, de
 qua huc te prosecutus adueni, potiusquam in hac par-
 te cuiuspiam consiliis acquiescam. Contradicente au-
 tem Ioanne legati consilio, adiciēte quoque se su-
 biturum quoduis genus supplicii priusquam onus so-
 licitudinis pastoralis: egreditur ad plebem Legatus,
 & expectationi eius in hunc modum respōdit: Fratres
 & filii, honestis iustisque petitionibus uestris quātum
 cum deo poteram satisfacere proposueram: sed meo

proposito effectus operis contradicit. Est enim in comitatu legationis nostræ quidam, quem quia scientiæ plenitudine, ac morum grauitate iuuenilem transcendit ætatem, nostræ petitioni tradere satagebat. Sed quia ipsius animo suadere nequeo, quod uel meo consilio acquiescat, uel uestræ uoluntati consentiat, Ite & iuxta beneplacitum uestrum de prouida persona & Ecclesiæ uestræ idonea iuste & rationabiliter cogitate. qui ob hanc uocem mœrentes effecti & tristes, clerus omnis ac populus metuentes ne ciuitas dissoluta sine pastore dimissa, post legati recessum in deteriora relapsa prioribus ad irreuocabile precipitium uergeret, pari uoto seiplos astringunt a legati foribus non recessuros, nisi prius per illum postulationis suæ finem consequerentur optatum. Cumque innotuissent ei uota populi, commotus iterato clamore plebis, ad sæpe dictum iuuenem conuertitur rursus, & eum in hunc modum affatur, dicens: Fili charissime non te latet ut credo & certus sum, quã sit bonum uiro cum portauerit iugum ab adolescentia sua, cum iugum enim suaue sit ad portandum, & leue onus ipsius, prout in Euangelio legimus ad ferendum. Ideoque scire te frater oportet, quia diuinæ prouidentia sententia te inuitat per uoces istius populi, ut reddas in hoc loco domino uota tua, & ut sacrificando laudis hostiam offeras altissimo uitulum labiorum tuorum. Acquiescens demum iuuenis legati sermonibus, & considerans quod diuina nõ potest

mutari sententia, respondens, ait: Si prouisum est dispositione domini sic quod nõ possit aliter fieri, dummodo ipsi ecclesiæ labor meus possit proficere, uoluntas Dei par & tua fiat. Lætus itaque legatus ad plebem egreditur, & eius desideria completa esse reuelat. Exultat clerus, congaudet populus, & gratiarum actiones Deo & sanctæ Romanæ ecclesiæ pro tanta sibi collata persona ferentes, unanimiter deposcunt, ut quanto ocyus in præfulem consecratur. Legato uero prosequente legationis suæ iter, consecratur a Laurentio Salonitanæ sedis archipræsule, atque ad urbem Traguriensem reuersus cum gaudio plebis suscipitur uniuersæ. sublimatus igitur cathedra pontificali, non dedit se corruptendum inertia, ueluti plerique adepti causam desideriosæ quietis solent, sed iugis meditatione intentus totius uitæ suæ cursum ieiuniis, orationibus, uigiliis & eleemosynis adorsus est. Erat autem in eloquentia facundus, in sapientia præcellus, pietate affabilis, in sermone uerax, in iudicio iustus, & reddens quæ sunt dei deo, humani fauoris auram fugiens, in facie hominum uestiebat fulgidam uestem & celebrẽ, super nudo uero intrinsecus asperimo cilicio utebatur. Nec secus quoque toto uitæ suæ cursu fuit usus thalami proprii cubiculo, quod a cubiculariis eius egregie paratum spernebat, atque cubiculariis eisdem emissis, & admissis secretius paupere eum in memorato cubili locabat, ipse autem post longas noctis uigilias pauimento supersternens aspersos asparagos nudus desuper carnem crudelius delicto macerans pernoctabat.

Anno dno 1072

Hæc & his similia longo usu temporum eo faciente, contigit quod anno quodam tempore iam uindemiarum propinquante, grando superueniens uineas cōtudit adeo, quod uinitores non uuas, sed racemos rarissimos domum referrent. Episcopi autem uindemiarii, cum & ipsi simili ratione, tam paucos reportarent racemos iuxta terræ consuetudinē, ut uix tinam possent dimidiare, nūciant ei quam modicum racemorum de suis uineis reportassent. Quibus ille, Potens est Deus, qui de sicca rupe per Moysen seruum suum aquam toti populo Israeli sufficientem eduxit, etiam nobis de racemis pauculis, uini copiam elargiri. Ite quod dederit Deus cui deseruio, in ipsius nominis potentia eliquate. Ministri autem euntes fecerunt sicut eis fuerat imperatū. Et cum eliquare cœpissent, tanta uini prorupit abundantia, quod de uase tam paruulo, tria magna usque ad summum sunt repleta dolia uini continua copia effluente. Quod cum uiderent cum stupore & admiratione studuerunt beato uiro nunciare, dicentes: Domine mira res & stupenda ualde de tanta paucitate uuarum tres maiores repleuimus iam uegetes; & quod est mirabilius, idem uini fluxus indeficiens perseuerat. Quibus moderate respondens, inquit: Misereatur uestri Deus filioli, quare dei misericordiam in inuidiam cōuertitis? Ecce uere quod nūc abundabat iam cessauit omnino; & uos reati huius non modo nobis, uerum etiam obnoxii eritis uniuersæ plebi, illi uero ad opus suum regressi sicut uir san-

ctus præ

ctus prælocutus fuerat inuenerunt, uinum iam penitus a fluxu quieuisse. Alio uero tempore cum nauigaret ad oppidum quod dicitur Sibenicū & in nauicula qua uehebatur sanctus ueheretur uini etiam doliolum, & uentum esset ad locū qui uulgo Plancha latine aut hilis uel promontorium Diomedis uocatur; motus uehemens factus est in mari. Et quia præfatus locus a terra fere præcisus & quadam latitudine porrectus in mari, plerunq; uero marinis repellitur fluctibus, nauigiū memoratū incaute in idipsum ruens saxum submersum est cū omnibus quæ ferebat. De quo naufragio cum alii natando, alii tabulis hærentes si quas obtulisset casus exirēt, solus Antistes super undas maris quasi super aridam illæsus exiuit. ultimo aut eo iubēte nauigium ita illæsum cū rebus suis de profundis educitur, ut ni suprafatū uini doliolum stilla non subrepserit aquæ. Per idem tempus Colomanū Pannoniorum regem contigit ad maritimas partes in manu potenti & brachio excelso descendere, ut regnum suæ ditioni subiugaret Illyricū, Croatia gentibus iam subactis, & quia ciuitas Iadratina munitior & potentior ferebatur cæteris ciuitatibus, inferiorum partium Dalmatiæ, tū natura loci, tum etiam multitudine populi bellicosi, quæ quondam ab Adrio fratre Itali fertur fuisse constructa, cōtra illam primo direxit aciem exercitus uniuersi, quam cū sibi nollet obtemperare circumcinxit obsidione, & erectis aduersus illā propugnaculis & ua-

B

riis generibus tormentorū non minimam stragem murorum urbis & turrium faciebat. Eodem modo & ciues pro salute certantes aduersum exteriorē suam machinam quæ uulgo artaria dicitur erexerunt. Sed quodam præſagio contigit diuino, ut quoscunque lapides uibraret machina ciuū, aut super suas crates, uel uineas, aut intra muros suos re-torti conuerterentur. Vnde perturbati atque con-territi nullum aliud salutis suæ remedium expecta-bant, nisi aut præliando cruetum occasum, aut igno-miniose deditiois euentum. Quibus sic dubitanti-bus occurrit beatus Ioannes Traguriensis antistes, more solito fatigatus, ut inter Iadratinos & regem exortum sedaret tumultum, & ad pacis normam utriusque populū reuocaret errorem: ad cuius aduē-tum gauisi ciues & supra quam dici possit gratula-bundi effecti, ueluti de suæ salutis auctore ipsum adeunt gradu festino, consulentes quid facto sit o-pus, quid uel sit factum per ordinem pandunt. Quos sanctus blande leniterque consolatus est dicens, No-lite turbari, nolite filii metuere, nam & me causa sa-lutis uestræ ad uos transmisit Deus. Ite uelociter & machinā uestram mihi nunciare studete, abeunt igitur ad locum festini ubi regia machina tantam iam dederat stragem murorū, quod patebāt hostibus in-trinseca ciuitatis, reparantesque suam uelocius Epis-copo quæ gesserant nunciant abque mora. Ille uero quanto ocyus pergit ad locum, & inter crepitātium

saxorum turbines intrepidus perseuerans eleuatis in cœlum manibus fixisque in terram genibus hanc orationem fertur fuisse ad dominum: Omnipotēs æternæ Deus cui cuncta famulantur elementa, re-spicere propitiū ad preces serui tui & clementiam tu-am exorantem pro salute populū tui ciuitatis istius, & illius quorum Princeps hunc expugnare nititur exaudi & præsta ut sicut uterque populus gaudet uni-us Deitatis cultura & eiusdem fidei claritate reful-get, ita unius eiusdemque terreni rectoris moderami-ne gubernetur, per Dominum nostrum Iesum Chri-stum, qui tecum uiuit & regnat in unitate spiritus sancti Deus in sæcula sæculorum. Surgens autē ab oratione iussit lapidem sibi offerri. Quem ponens in funda, inquit, Dominus Deus Sabaoth, qui do-cet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bel-lum, qui lapidem fundæ Dauid in Philisteum dire-xit ipse te dirigat in exteriorē machinā, quæ abs-que humani generis læsione ictibus attrita tuis ex to-to corruat & dissipetur, ut nec alia loco illius ualeat reparari. Et hæc dicens funes uniuersos iussit trahi; potenter & percussa est machina extranea, nec non ictibus ita contrita sequentibus, quod sicut uir oran-do impetrauerat nulla loco prioris potuit reparari. Videns autem Rex quia uictoria prope adepta, de manibus eius eripiebatur, coepit cogitare anxius quo consilio potissime niteretur, cedebat nanque

maiestati regiae ad ruborē absq; uictoriae triumpho
 ab inceptis desistere, ad detrimentum uero totius sui
 exercitus ibi potētes uires effundere ubi cassatae fue
 rant iam effusae. Cumq; iam nulla spes superesset de
 obtinenda uictoria conuertit mentis aciem ad par
 tem consilii sanioris, & eos quos armis non poterat,
 beneficiis aggreditur expugnare. Mittit itaq; lega
 tos cum huiuscemodi mandatis, ad ciues: Quia si re
 giae placet obtemperare clemētia ducam uos inter
 regni primos & urbem quā incolitis, ut cognoscatis
 me desiderare magis uoluntarios amicos asciscere
 quā imperitare coactis. Satisfaciūt igitur ciues iuxta
 consilium sancti Praesulis regiae ditioni & fit deditio
 pro ciuiū uoluntate, requirēte uero Rege quibus es
 sent auxiliis ab ipsius euasione liberati, referunt seria
 tim, se sancti Ioannis Traguriensis antistitis praesidio
 & munimine fuisse ab eius impugnatione defensi,
 iussit ergo Rex eū praesentari sibi, & sciscitans cur
 tantū contra regis praesumpsisset potentiam, tale re
 sponsum ab eo recepit, Causa tuae salutis bone rex
 tuiq; exercitus, credas haec omnia gesta, ne tu cum
 sis Christianitatis insignitus stemmate, Christianorū
 cruentareris sanguine, & exercitus tuae clementiae,
 serenitatisq; subiectus eodem cruore foedatus huma
 nitatis exuto freno, crudelitatis incurrisset infamiā,
 ac per hoc iram Dei omnipotentis contra se tecū pa
 riter excitasset. Et sic sanguinem populorū pereun
 tiū innocēter de manu regia requisisset deus. Nunc

autē saluo regis imperio, salua sunt omnia. & ex alto
 prouidit dei clemētia, ut & tuae ditioni subiiceretur
 populus, & manus tuorum a sanguine ipsius mūdā
 inuenirentur. Miratus rex in eloquentia sapientiae il
 lius factus de eiusdē sanctitatis uita certior pronus
 adorauit eum & ait, ut uideo amicus dei es, & uerbū
 eius in ore tuo uerum: & ideo sancte pater, tuam de
 posco gratiā, ut pro me famulo tuo ad Regem regū
 preces digneris fundere, quatenus nos in pace custo
 diens, nostri regni habenas dirigat, & post uitae praesentis
 cursum, cū electis suis regnū nobis indulgeat
 sempiternum. Honorauit autē eū muneribus pluri
 mis, & pariter cum illo gradiens peruenit ad oppidū
 Sibicinum ubi ecclesia beati archangeli Michaelis,
 usque ad praesens cernitur esse constructa, in qua dū
 sacra missarum celebraret mysteria, columba niue
 candidior, solo rege uidente descendit super caput
 sancti praesulis, & ei tam diu insedit, donec initiata sa
 crificia cōsumarentur, quibus peractis eleuata est ad
 caelos, nusquam ultro comparens. Quo uiso miracu
 lo Rex obstupuit, & id ipsum circumstantibus reue
 lās, ait: Vere nunquā audiui talia, qualia de hoc uiro
 uiderunt oculi mei hodie. Post haec uero, rex ingres
 sus Tragurium, dona quae ecclesia cathedralis illius
 loci a Croatiae regibus seu a Salonitanis principibus
 promeruerat ampliauit, & priuilegiorū munimine
 roborauit, & uale faciens Praesuli sancto accepta be
 nedictione discessit. Non multis autē elapsis annorū

curriculis post regis de quo præfati sumus recessum
tāta molestia corporis subsecuta est sanctum uirum,
quod membrorum oīum dissolutionē pati uidebatur,
cūq; supernæ uocationis tēpus sibi cerneret iminere,
cōuocatis clericorū & laicorū cœtibus in unū, dixit,
fratres & filii, uolūtas dei fuit usq; modo, ut uobiscū
uiuerem peregrinus & aduena, nūc uero tempus in-
cumbit, ut cōmendem terræ corpus, & reddam ani-
mam creatori. Considerate igitur dilecti, aīaduerti
te carissimi quam fragilis, quā sit labilis imago uitæ
præsenti. Quæ cū incautis gaudium de præsenti, is
spē offerat de futuro nil aliud exercet, nisi ut cū repē-
tino superueniat iteritu, & quos incautos post se ma-
le illexerat malefaciat interire, & ita sit ut qui hester-
na die, quasi flos uernans egrediebatur, hodie tan-
quā fenū exeat arefactus, neq; ponatis spē ī mūdānis
opibus, aut gloria, quā cū homo interierit nō sumet
aliquid, neq; descendet cū illo gloria mūdi. Nudi et-
enim sumus egressi de matrīs utero, nec dubiū quia
nudi reuertemur illuc, nihil nobiscū præter uirtutes
seu peccata portātes. Quæcūq; enī seminauerit hō,
hæc moriēdo & metet, & ut dixi uobis redēptor ui-
tæ meæ deus uocare me dignatur de mūdi medio,
cuius uocationē tā lætus mēte cōcipio, quātū labori
perituri sæculi letabūdu finē impono. Vos autē filij
pacē habete, & Deus pacis & dilectiōis erit uobiscū.
Apprehendite disciplinā ne qñ irascatur dñs & pe-
reatis de uia iusta. Post mortē uero meā de pastoris

deliberate successione, cuius uita uobis proficiat &
doctrina corpus meū intra corpus terræ occulite, tu-
turū est. n. ut propter peccata post generationē hāc
surgentiū uisitet Deus in uirga iræ suæ locū istū, &
destructis mœnibus eius uniuersis incolæ p̄ aliena lo-
ca dispersi tēpore nō modico exulabūt. Post quod
huc iterū redeuntes ciuitatē reedificabūt, quæ cultores
suos munimie fouebit perpetuæ fortitudinis, pro-
tegetq; insuperabiles semper. His dictis pacē sibi da-
ri ab uniuersis expostulat, & duobus familiaribus se-
cum dūtaxat retentis, iubet ceteros pro foribus præ-
stolari, & ipse palmas utraq; tendēs ad sidera, in hāc
modū ultimas fudit preces ad cœlos: Domine Deus
in adiutorium meū intende, Dñe ad adiuuandū me
festina, ne mihi tenebrarū princeps occurrat, nō me
demergat tēpestas aquæ, nec me absorbeat profundū,
neq; urgeat super me puteus os suū. Sed aperi mihi
pulsanti ianuā beatitudinis tuæ quā promisit Iesus
Christus filius tuus diligētibus nomen tuū bñdictū ī
secula, recōmendo tibi pastor bone gregem quem
meæ solitudini dū uiuere commendaui, Maiestatē
tuā pro illis suppliciter exorās, ut eos & ī p̄nti tuæ cō-
formes gratiæ, & in futuro tuæ gloriæ attribuas esse
participes saluator & redēptor mūdi, ī cuius manus
cōmendo spiritū meū. Et prosternēs se super cōsue-
tos asparagos ubi beatā uitā duxerat, preciosā ibidē
reddidit aīam creatori uociferātibus iis qui cū eo re-
māserant plāgore luctuosissio flentes uniuersū ciues ad-
ueniunt,

ueniunt, cōpletur lamentis ciuitas omnis: nō poterat
 quis abstinere a fontibus lacrymarū. Idē dolor erra-
 bat pariter per oēm sexū, ætatē, & conditionē. Dies
 illa tota ducitur luctu & mœrore confecta tractantes
 denique sacrū corpus ut ipsum ad tumulandū chri-
 stianitatis more cōponerent, ita plenū liuentibus ui-
 bicibus inuentū est, ut a planta pedis usq; ad uerticē
 sanitas in eo uix inueniretur. Et, n. sicut demū com-
 pertū est referentibus ueridicis testibus pluries uisus
 est intēpestæ noctis silentio in mare quod uicinū ha-
 bebat tenuis aluo descēdere, & semetipsum duris fla-
 gris durisq; castigare cruciatibus. Sepelitur tandē si-
 cut uiuus mādauerat cū hymnis & laudibus in cor-
 pore terre in maiori Basilica meridionali parte cōtra
 altare sanctorū martyrū Cosmę, & Damiani: ad sepul-
 crū cuius cęci sunt illuminati, paralytici curati, ex ob-
 sessis corporibus quod frequēter euenit demones ip-
 sius intercessionibus ac meritis effugati. Vt autē ea
quæ prophético spiritu prædixerat implerentur, euo-
lutis paucis annorū circulis post eius obitū ciuitas a
Saracenis non modo capta, uerum etiā funditus est
euersa, cuius incolæ diuersi nō paucis tēporibus exu-
lauerūt. Post multū uero tēporis, cū & ciuitatis refi-
ciendæ tēpus & cōfessoris esset gloria precanda pro
futura, nōnulli ciues superstites ad propria redierūt,
& intēdentes propriis & publicis reædificationis usi-
bus, Cōfessoris memoriā obliuioni penitus tradide-
runt. Cūq; post reædificatā urbē nulla de ipso uel fa-
 bula

bula uulgaretur, essetq; illo tempore in eadem ciuita-
 te quidam pauper spiritu, nomine Theodorus, quem
 ob uitæ eius innocentia emācipauerat dominus suus,
 ei per uisum sanctus apparuit, dicens: Theodore fra-
 ter. At ille in uisu respondens ait, Quis es domine?
 Cui sanctus, Ego sum Ioannes huius ciuitatis quon-
 dam Episcopus. Surge, uade, dic Episcopo Traguriē-
 si ut meum educat corpus de loco illo ubi iacet sepul-
 cro cōtectū, ut orem pro populo & ciuitate ista. qui-
 bus dictis repente disparuit. expergefactus homo sur-
 rexit eadem hora, & cœpit intra se uisionem tacitus
 retractare, cogitando non uisionem, sed phantasiā sibi
 aliquam apparuisse: & conticuit. Elapsis autē aliquot
 diebus, mediæ noctis tēpore præfato uiro in hunc mo-
 dum uisio iteratur. Vir ueneranda canicie uexillum
crucis gestans manibus, fulgenti stola candida uelatus
tetigit eum, dicēs: Frater Theodore, cui cum in uisu
respondisset, Adsum: protinus subiunxit, Quare negle-
xisti nunciare mandatum meum episcopo? Surge, ui-
de, considera diligenter, quoniā qui nuper per uisum
tibi apparuit, ego sum qui loquor tecum. caue igitur,
ne admodū negligas nunciare quæ cernis: non phan-
tastico quidē, sed uero habitu loquor tibi. Surgēs ho-
mo in pauore mentis Episcopum adiit, & ei data co-
pia loquendi, quæ sibi reuelata fuerant patefecit om-
nia sigillatim. Episcopus uero dictis illius fidem nō fa-
cile faciens, paucis respondit, dicēs: Vade fili, & super
uisiones huiusmodi, ne sis sollicitus ammodo, quoniā
 C

attēdere ad somnia, tāquā ad uisa mēdacia uoce Pro-
phetica prohibemur. abiit in domum suā homo, & ad
Episcopi dehortationem de uisione diffidēs, nullā de-
inde uisionem mente sua constituit esse credendum.
Quadam uero die, dū consueto more ligna referret so-
lus, fessus onere, quē iam ætatis uetustæ grauarat ibe-
cillitas, deposito fasce refedit; & cū more fatigatorum
in cuiusdam se nebulæ soporē dedisset, adest sanctus
cū immēso luminis fulgore, tāgēsque illū uexilli quod
gerebat cuspide suscitauit, dicens, Frater Theodore,
experrectus hō a somno atq; insolita lumis claritate
perterritus, nō poterat linguā soluere in responso.
Qui tenens eius manum blanda & leni allocutione cō-
fortauit eum, & ait, Noli timere fili, nō enim soleo per-
cutere, sed sanare percussos, propera igitur, & Episco-
po nuncia uerū hominem non phantasticū loquor ap-
ruisse, & ei suggeras, ut corpus meum de subterraneo
educat sepulcro: ab omnipotente nanque mandatum
suscepi, ut pro salute populi ciuitatis illius coram illo
sim medius & perpetuus intercessor. Ille uero quāuis
formidine non adhuc omnino deposita, confusus, fa-
miliarius, tamen & domesticæ allocutionis humanita-
te, in his uerbis respondēs, ait; Ecce domine quod hor-
taris prosequar. quærēti ubi sit locus sepulture tuæ,
quale dabo respōsum? & ille, In ecclesia martyris Lau-
rentij quærat, edicito, & ubi fustem laureum terræ af-
fixum inuenerit, ibi corpus meum agnoscat esse sepul-
tum. Tu autem ne mea mandata negligas, diligenti

cura obserua, non enim si ultra neglexeris, maioris di-
scriminis pœnā euades. his dictis eadem luminis eum
immēitate prosequēte discessit. Abiens igitur homo
in domū suam totus luridis & debiles iam artus sustē-
tans baculo, Episcopum adiit, & linguam uix in hæc
uerba resoluens ipsa ei uisa referat, pariter & audita.
Adhibuit tunc demum fidem dictis Episcopus, & ut
in ore plurimorum uerba recentia starent, iubet sæpe
factum hominem pādere seriatim mysteria reuelata.
Qui cuncta per ordinem reuoluens, præsentibus reli-
giosis tam laicis quā clericis ad hoc uocatis, ut rei ge-
stæ testimonium perhiberent, ne Episcopus narratio-
nis præsumptuosæ posset incurrere reprehensionem,
retulit quæ qualiter & quo ordine uiderit uniuersa.
Cœpit episcopus exinde sciscitari solícite, utrū de Io-
anne episcopo fama senior aliquid indicarit, pauci ad-
modū grādeui iā senio, de antiqua destructiōe supersti-
tes referre cœperūt se a suis prioribus accepisse, quen-
dam Romanum lōge ante ciuitatis excidiū, in eadem
ciuitate fuisse episcopū Ioannē nomine, per quē Deus
multa dum adhuc uiueret mirabilia faciebat, sed pro-
pter urbis occasum oblitos fere omnium, quæ de illo
primores suos recitantes audire solebant, relationem
quorū libēter amplectēs episcopus eo quod cum uiri
testimonio cōueniebat ad locū, quē uir prenarrauerat
uadit: & ita inuentū est, uti fuerat præmōstratū, quod
ut uidit grates omnipotenti Deo retulit, & ad eleuan-
dum corpus sacrum indixit ieiunium triduanum.

Quo peracto subsequētib; clericorum & laicorum
 turbis accessit ad locum, & accepto fossorio cœpit fo-
 dere primo manibus suis, deinde ceteris, quousque ad
 tumbam deuenirent qua tegebatur sancta gleba. Ea
 uero reperta quanto plebs gestiuit tripudio, non est
 nostræ linguæ retexere, nec est præsentis euoluere fa-
 cultatis, cum ad ea prosequenda, quæ protinus sunt
 subsequuta è uestigio properemus. reperto igitur ut di-
 ximus mausoleo, tentant reuoluere lapidem superposi-
 tum, & non possunt. accedentes autem plures priori-
 bus adiectis ferreis palis & cuneis submouere illum
 nullatenus potuerunt. accessit tandem & dictus Epi-
 scopus, atque id ipsum tentans nil profecit. unde con-
 tigit ut lætitiā quam nouum nouæ inuentionis mi-
 raculum repente pepererat, repentinus admirationis
 stupendæ pavor superueniens reprimeret, & innata
 mentibus festina gaudia desperationis sperati thesau-
 ri casus anceps miserabiliter & mirabiliter occuparet.
 Inito demum & reperto consilio salutari iubet anti-
 stes accersiri sæpe dictum Theodorum sperans per
 nullum melius digniusque, quā per ipsum posse tanta
 sibi referari mysteria, ut qui dignus fuerat electus re-
 lationis sacræ indicio, dignus etiam releuationis eius-
 dem præsumeretur. Accersitus igitur accedit ad tu-
 mulum, & lapidem quem potētium multorum uires,
 multorumque argumentorū instrumenta submouere
 non poterant, ipse dumtaxat, cultelli quem gestabat
 submissa cuspide, nō secus quam leue palliū sustulit,

& erexit, aperta itaq; sacra tumba, tantus tantæq; sua
 uitatis emanauit odor, ut non modo uicina, uerum
 etiam longe distantia loca mirando fragore comple-
 ret. Inuenitur sanctum corpus illesum & incorruptū,
 excepto cubito sinistro, ubi lapidis humore summo
 tenuis tangebatur. tūc accedentes religiosi uiri simul
 cum præfato Episcopo eleuantes corpus cum hym-
 nis & laudibus posuerunt illud in capsula cupressina;
 quam cum eodem sacro corpore locauerunt in sarco-
 phago marmoreo, in eadē ecclesia, ubi requieuit, præ-
 stando inuocantibus adiutorium eius in nomine do-
 mini multa beneficia; cæcis uisum, surdis auditum, de-
 bilibus gressum, obsessis immundorum spirituum cu-
 rationem, usque ad tempus quo ciuitas a Venetis fuit
 percussa. Secundo Veneti nanque cum irent in Ro-
maniam contra Chium comparato exercitu diuertē-
tes illuc cum triginta galeis ad Traguriensium por-
tus applicuerunt. Cumque ciuitas nec murorum esset
 freta circuitu, nec munitione uallata turrium, nec bel-
 licis armis fulta, sed solis sparibus ex quibusdam ma-
 ceriis circumsepta fragilibus, inuadentes eam prædo-
 nes, & manu furibunda, cuncta subuertentes inuer-
 tunt, scrutantes abdita quæque pro thesauris quos
 occultos putabant inueniēdos, uiolato sepulcro, quo
 sacrum corpus in capsula iacebat, dum thesauros ec-
 clesiæ in ea sperant esse reconditos, ipsam cum ce-
 teris ornamentis tanquam lupi rapaces diripiunt, &
 ad mare irreuerenter usque deportant; ibique aper-

ta in qua sperauerant thesaurum capsa reconditum, cum nihil præter corpus sanctum inuenirent non pietate moti, non pœnitentia ducti quod uenerabile corpus tam impie, tamque irreligiose tractauerant; sed uidentes se fraudatos desiderio suo, ipsum inuertunt, & cum nihil præter annulum circa illud rapina dignum inuenirent, ipsum extrahere tentant. Quod cū pro cupita uelocitate non possent educere, manum cum brachio a cubito truncantes auellunt, & truncum corpus in litore bestiali feritate relinquunt. O nepharia dextra, quæ tale tantumq; scelus perpetrare non horuisti. O sæuentum inaudita crudelitas, quæ de confessore mortuo martyrem facere nō timuisti. O ferina non humana ferocitas, quæ pro raptu tā uili & modico uniuersum exercitum defœdasti, ut illud historiographi contra te posset uerisimiliter retorqueri: Nulla fides, pietasq; uiris qui castra sequuntur, Venalesque ^{maxus} ibi fas ubi ^{maxima} credula merces. Dimittūt itaque pirata detestabiles memoratū corpus in litore, & cū cetera rapina sanctum deferentes brachiū uia qua cœperant infausto omine nauigarunt. Diuinæ nanq; animaduersionis contigit ultione, ut præfatæ galeæ Chiū nauigantes, ex eis aliæ naufragium paterētur, aliæ quidem ab hostibus superarentur, reliquæ aut aërea pestilentia tanto sunt contagio tabefactæ, quod ex triginta uix sex superstites Venetias remearūt. Quæ omnia propter piaculum, quod in sanctum & uenerabile corpus cōmiserāt nō est dubium accidisse. Comperto de

nique de galearum dictarum regressu, ciues Tragurienses consilio communicato, legatos pro memorato brachio repetendo Venetias destinarunt. Qui licet satis honeste essent recepti & honorifice tractati, data publica iussione, ut ubicunque res eorum inuenirentur, eas absque difficultate restituerent qui haberent: super brachio repetito huiusmodi responsum reportauerunt: Nolite fratres, nolite fatigari, nolite incassum uerba fundere, repetendo brachium illud sanctum, quod de corpore illius reuerendi uiri sublatum est, & apud nos reuerentissime collocatum: has enim corporum sanctorum reliquias consueuimus uobis longe melius uenerari. Et sic principalis causæ legatione frustrati legati ciuium ad propria sunt reuersi. Paucis postmodum temporibus euolutis, cum sancti confessoris adessent solennia, & plebs uniuersa de more pristino ad nocturnas ipsius solennitatis celebrandas uigilias conuenirent: subito facta est inter ipsa noctis prima crepundia tanti luminis copia, ut uidentium se cunctorum reuerberaret acies oculorum: & ueluti cometa crinitus, qui Regum regnorumque mutationes solet portendere, longos tractus terræ scintillari scindens uibramine, totam Istriā, cunctasque inferiores partes Dalmatię præteruolans, usque super Traguriensem ecclesiam uisum est coruscis radiis splenduisse: unde & ciuitas omnis in admirationis stupore conuersa, perterrita & attonita pariter mirabatur, quid sibi portenderet luminosa lāpas,

no 40
324
39

42

no 40

39
u. Phasal
lib. 10

39
40

circumfusi fulgoris: cumq; splendore in noctis caliginem resoluto Sacrista more consueto, ad luminaria concinnata sacrarium, & locum in quo iacebat sanctū corpus introisset, inuenit præter solitum super capsula corporis preciosi quiddam munda sindone inuolutū. perscrutato igitur, & quid illud esset diligentius recensito, clara luce deprehendit hunc esse thesaurum desideratum diutius, hoc esse beatas reliquias hoc esse brachium sanctū absque dubio angelicis ministeriis reportatum, quod humanis manibus Veneti dudū nō dederant referendum. Ad cuius miraculi spectaculū gloriosum concursus fuit populorum laudantium & glorificantium saluatorem, qui cum in cunctis sit mirabilis, mirabiliter in sanctis suis non dedignatur, nec desinit glorificari. Exultat plebs uniuersa ineffabili gaudio & immensa lætitia tanta, certior effecta se posse obtinere per suffragia tanti patroni, quæ à deo iuste poposcerit, quanto liquidius per istiusmodi est experta miraculum, quod apud altissimum ipsius precibus & meritis ualeat in suis necessitatibus exaudiri. Depositus est autem siue translatus beatus Ioannes Confessor & Episcopus, in ciuitate Traguriensi die decimo octauo calendarum Decembrium. CVM autē contingat sæpius ut incredulitate fides elucescat, & per dubitationē solidetur ueritas, omnipotens saluator noster, cuius immensa prouidentia sanctum suum extollit, & uelut sidus rutilans splendere facit incredulorum periculo uoluit sæculi huius beatitu

beatitudinem cōprobare. Nam Iordanus uir religiosus pater monasterii eiusdem ciuitatis, cū die quadam quoddā ambigū lignum dolādo minus caute tractaret, subtilis festuca ex eodem ligno dextræ ipsius indicem penetrādo subrepsit, quā conās educere, nulla potuit ratione uellere: tumescēte itaq; cū festuca digito cœpit dolor affligere patiētem, manū crescere, cruciatus exarescere, usq; adeo uitā traheret læguidus morte multimodis grauiorē. Cumq; nec unguentis, nec plures dies appositis medicaminibus, crudeli aliquatenus māsuēsceret cruciatus, irruerētq; dolores grauiiores solito, egro trahente tempore insomni & omnino irrequieto, ad cruciaminum leuamen solius mortis solatium expectabat: hærebat quidem eius animo ut uotum de recuperanda salute beato cōfessori emitteret, sed obstabat culpa conscientia, quæ de sanctitate beati uiri dum sanus extiterat, dubitabat. quid plura? in cōfinio mortis iam fere positus, uotū uouit domino & beato confessori Ioanni, ut si eius meritis ac precibus ab instanti liberaretur periculo, ad honorem eius digitum argenteū offerret corpori sancto suo. Nocte uero euestigio subsecuta, dū aurora futuræ diei daret initium & sæpe fatus æger in cuiusdā nebulae umbra se sopori dedisset, qui ab exordio ingruētis doloris sonum nequaquā nouerat, uidit per somnū quendā nobilem eiusdē ciuitatis uirū Ioannē cognomine Casolinum ad se uisitationis gratia ingredientem: qui quasi cōdolens & passioni eius grauius compatiens, manū languidam cœpit leniter demulcere, ligamina medica

mentorū euoluere, digitū cui festucā impressam dixi-
 mus, propriis manibus ex digitis suauiter demulcere,
 acerbūq; dolorem quem per nouē dies cotinuos irre-
 quietus homo passus fuerat mitigare. Expergefactus
 autē languidus, leniorē sensit manum, & resolutis liga-
 turis digitū lēsum aspiciēs, uidet festucam ad summū
 iā fere progressam, & ut eam educerēt quasi oretenus
 proclamantē: quam eductam secutus est ipse passiuus
 mœror, dolor & cruciamina sunt omnino sedata, & ut
 ab eiusdē religiosi uiri ore didicimus, modici tēporis
 interiecto spatio pristinae redditur sanitati. Qua rece-
 pta nō iā ut prius incredulus, sed in fide sãctitatis bea-
 ti cōfessoris solidatus & stabilis ad loculū quo corpus
 uenerabile iacebat, tã deuote quã reuerētur accessit, &
 uotū quod in tribulatiōe sua os eius locutū fuerat ob-
 tulit, benedicēs & laudās dominū qui est mirabilis in
 sanctis suis. Nec fuit huic dissimile, quod alio quoque
 tēpore cōtiguit, sicut quidā eiusdē ciuitatis nobilis Du-
 ymus galaderlus agnomine nobiscū positus de se ipso
 sapius referebat. Qui cū similiter de uirtutibus sancti
 cōfessoris esset ambiguus, cœpit æstiuo tēpore ui fe-
 briū laborare. Ea calore sensim crescēte uī maius cœ-
 pit totū corpus æstuarē quasi ardore ignium atque in
 acutū morbum transire. Quem physici hemitritæum
 physico cōsueuerunt uocabulo nūcupare. Cui cū per
 plures dies effusum nullum proficeret medicamentū,
 expectarētq; circū sedētes mortis illius euentū, quem
 quodāmodo cernebāt finitimū, subito per portas na-
 riū sanguis feruere; & tribus diebus totidēq; noctibus

pariter effluere sedula quantitate, quo fluxu tãta debi-
 litate laborare cœpit æger, ut aditu fere uotis inter-
 cluso nō mō de salute, uerū etiã de uita penitus despe-
 raret. Idē ipse ad se rediēs, uoce quã poterat sanctū in-
 terpellat Ioānē, & pœnitens incredulitatis spōdet mēte
 pariter & animo, si ei dignaretur salutis præstare reme-
 diū, quod de sanctificatione illius ab inde nullatenus
 dubitaret. Deniq; se sequētis noctis cuius die præce-
 denti sancti opē aduocauerat instāte medio eo quoq;
 in extasi posito adest Christi cōfessor, ut uidebatur in
 somnis & his egrū uocibus increpat dicēs: Vt quid du-
 ro corde filii hominū usq; adeo de misericordia diffi-
 ditis creatoris, quod ipsum nō creditis, precibus seruo-
 rū suorū uobis salutaria cōmoda ministrare? Credite
 oīpotenti nihil esse difficile, ipsūq; nobis peccatoribus,
 dū adhuc misera & caduca uita in hoc solo mūdi fun-
 gimur ad ipsius accincti obsequio tantam confessorī
 gratiã, ut euecti post corpus ad sedes æthereas in exē-
 plū uitæ melioris incōmoda tã corporū quã etiam aīa-
 rum uestrarū in ipsius nomine reuelemus pariter & ef-
 fugemus, nihilominus uero pro uobis fragilitati no-
 stræ ab oīpotenti idulta nomina sanctitatis, cū per gra-
 tiã nobis collatã gloria nec minui ualeat nec augeri:
 sed ut uos credētes ad uirtutū culmē erigatis animã,
 per quã salutem quoq; corporū consequi ualeatis. Et
 hæc dicēs caput eius per quatuor partes inter manus
 proprias astringēs & fluxū cohibuit sãguinis, & ægrū
 restituit pristinae sanitati, euigilās autē lãguidus percū-
 ctari cœpit a circūsedētibus, quis ille fuerit qui ad ipsū

intrauerat uisitandum. Cumq; respondissent neminē
 se uidisse, intellexit homo beatū sanctū Dei fuisse uirū,
 cuius se uouerat deuotioni hesternā die. gauisus itaq;
 de incolumitate sibi reddita, gauisus est multo magis
 de uisiōe tā mirabili, laudesque magnificas cœpit exol
 uere creatori. Exurgēs aut̄ sanus & incolumis die ter
 tia corpus sanctū adiit, grates immēsas Deo, & sancto
 Ioanni retulit, & ab illo tēpore nomē sanctum eius, &
 diem festiuitatis ipsius quoad uixit, summa coluit sem
 per & uigili deuotione. Hęc oīa sicut superius legun
 tur, idē nobilis nobiscū positus semper cū lacrymis re
 ferebat. Mencogna uero eiusdē ciuitatis accola, cum
 haberet unicū filiū a natiuitate cœcū, ipsum domi foue
 bat, ut pote quē cœcitas nō sinebat exterius peruaga
 ri; tēpore aut̄ quo gloria domini fuerat in puero reue
 lāda, cœpit oculorū doloribus affligi, & cruciari, adeo
 quod stridore ululatus cōtinui nō modo domū pro
 priā, uerum etiā diebus pluribus uicinā uexauerat uni
 uersam. Quid faceret homo cui humanū consiliū nul
 lū poterat remedii solatiū adhibere? quadā nocte pue
 rū accipiebat, & ipsum ad oratoriū quo sanctū iacebat
 corpus deferens, ante ianuas proiecit, nam ostia serra
 solidata prohibebāt ingressum. cū quarta iā dictæ no
 ctis uigilia præterisset commendans autē pater filium
 Deo & beato Ioanni cœpit ibidem pernoctare. Mane
 uero adueniēte cœpit puer silere, & qui per plures dies
 somnū nō ceperat, nec uiderat, dormiuit. Pater uero
 rē tacitus cōsiderās pro quiete illius Creatori repēdēs
 gratias, intellexit dolorē pueri mitigatū. Euigilans de

niq; puer cœpit aperire oculos, trepidare rerum quas
 nunquā uiderat nouitate, quę omnia ei stupēda & mi
 rabilia sicuti qui nunquā oculos aperuerat, uidebātur.
 Retulit siquidē domū pater uidentē, pariter & sanum
 natū meritis sancti Ioannis, in simul & uirtute: qui eum
 cœcū attulerat sciētibus oībus & infirmum; pro tantis
 sibi collatis bñficiis gratiarū actiones referēs creatori:
 quemadmodum diuina tradunt uolumina. Sicut ter
 reni Regis secretū silētio tegere bonū est, ita cœlestis
 Regis occulta pandere dignū dicitur & honestū, Euā
 gelica tuba testāte: qua dicitur, Quod in aure auditis,
 prædicate super tecta: idcirco ego Treganus humilis
lector natione Tuscus, patria Florētinus, & licet indi
gnus in eadē Traguriēsi ecclesia gerēs Archidiacona
tus ministerium, rogatus a fratribus, a uenerabili uiro
dño meo Michaele eiusdem ecclesię Præsule, sicut de
uita sancti Cōfessoris in quibusdā codicibus iā ex ma
iori parte uetustate deletis inueni, in præsens opus ad
honorē Dei, sanctæque Romanę Ecclesię reformau;
de inuentis nihil minuēs, de meis nihil adiiciens. Quæ
aut̄ de ipsius translatione, & brachii relatione scripta
leguntur, ideo prænotauī diligenter, ne eissent occulta
de diuinis miraculis. Quę ex sexaginta bonorum asser
tionē uirorum fuisse uera probatum est. Scripta sunt
 hæc Anno Dominicę Incarnationis, M. CC.
 III. Tempore Domini Innocentiū
 Papæ tertiū: Pontificatus
 eius anno sexto.

1599

Faint, mostly illegible text in a historical script, possibly Cyrillic or Greek, covering the page. The text is significantly obscured by numerous horizontal strips of tape and general discoloration of the aged paper.

